

L'Acadèmia Santa Caterina

Fa quaranta anys...

El *Llibre de la Festa Major* de 1959 publicava un article titulat "Noticario retrospectivo, síntesis de noticias locales" signat per Joaquim Vergés, col·laborador habitual d'aquest llibre. Era un recull dels fets més remarcables de l'any, precursor de l'actual secció anomenada "El pas del temps".

Entre les diverses notícies (els aiguats, l'esfondrament de la muralla, l'elecció del papa Joan XXIII, etc.) hi havia aquesta nota corresponent al mes d'octubre de 1958:

"Ha sido acogida con sumo agrado la creación en nuestra villa de una entidad cultural-docente denominada Academia Santa Catalina.

Torroella se siente favorecida con la existencia de un centro más de enseñanza en el que poder depositar las mejores esperanzas para el logro de una formal capacitación."

Quaranta anys després, és just reconèixer la importància que va tenir l'Acadèmia, i l'extraordinari bé que va fer a Torroella i a la seva comarca.

Ara, en aquestes pàgines (escrites amb una certa nostàlgia i basades en l'experiència personal i les aportacions d'antics alumnes), el *Llibre de la Festa Major* vol recordar aquell singular centre d'ensenyament, les activitats que va desenvolupar i la notable tasca cultural i docent que va dur a terme.

L'Acadèmia

L'Acadèmia Santa Caterina va néixer amb l'objectiu de dedicar-se a l'ensenyament del batxillerat, aplicant el sistema anomenat "lliure", que comportava l'obligació dels estudiants de realitzar l'examen final de cada assignatura en un institut oficial.

No era fàcil, en aquella època, poder accedir a aquests estudis a Torroella. Durant uns anys, els "hermanos" del Col·legi Sant Miquel i els mestres de les Escoles Nacionals havien preparat alguns alumnes per als primers cursos, de manera excepcional i al marge del funcionament habitual d'aquells centres destinats a l'ensenyament primari. Però per cursar tot el batxillerat calia traslladar-se als internats religiosos (el Col·lell, els Maristes, els Fossos, el Cor de Maria, etc.) o als instituts de Girona o de Figueres.

Gràcies a l'Acadèmia va ser possible realitzar els sis cursos, amb les corresponents revàlides, d'una manera normal i eficient a Torroella mateix.

Però l'oferta docent d'aquell centre no es va cenyir únicament al batxillerat i va abraçar també altres matèries: comerç, idiomes, mecanografia, dibuix, cultura general, etc.

En els setze anys que l'Acadèmia va funcionar (sense cap mena d'ajuda ni de subvenció oficial) van passar per les seves aules més de 500 alumnes, una bona part dels quals van seguir, després, carreres universitàries o tècniques.

Els alumnes

El 2 d'octubre de 1958 l'Acadèmia va obrir les portes amb una dotzena d'alumnes, repartits entre quatre cursos de batxillerat, comerç i classes de repàs. Aquell mateix any van incorporar-se alguns estudiants més, durant el curs, fins a arribar a poc més d'una vintena.

Cal dir que, inicialment, l'Acadèmia va suscitar certes reticències en alguns pares, ja que plantejava un tipus d'ensenyament insòlit en aquell moment: classes mixtes, horaris irregulars, unes instal·lacions poc convencionals, etc.

Al cap de pocs anys, però, l'èxit de l'Acadèmia va ser absolut i tant el local com els horaris es van haver d'ampliar tant com fou possible.

Els alumnes érem de Torroella i dels pobles de la rodalia: l'Estartit, Gualta, Serra, Llabià, Pals, Ullà, Verges, Bellcaire, l'Escala, etc. Els estudiants forasters es desplaçaven normalment a peu o en bicicleta o aprofitaven les línies regulars d'autobusos.

Professors i alumnes de l'Acadèmia, davant de l'ermita de Santa Caterina

Els curs més atapeït era el de "quart i revàlida", que aplegava nois i noies procedents d'altres col·legis, encallats en aquell examen rigorós i selectiu. Altres cursos, en canvi, tenien només dos o tres alumnes. Però les noves promocions, formades a l'Acadèmia des del curs d'ingrés, aviat van ser ben nodrides.

Cal recordar també que, en aquell centre, la condició econòmica de les famílies mai va representar una limitació insalvable i, així, cada alumne va poder estudiar d'acord amb les seves aptituds o les seves preferències.

Els professors

La creació de l'Acadèmia Santa Caterina va ser possible gràcies a la col·laboració de dos matrimonis: Josep Pujol - Marina Senovilla i Joan Masó - Anna Sabrià. Aquests quatre professors van comptar amb l'ajuda de mossèn Melcior Jou, per impartir les assignatures de llatí i religió, i de Maria Teresa Masó en l'organització general i en tasques diverses, segons les necessitats de cada curs.

Quan va fundar l'Acadèmia, Josep Pujol ja era professor de l'institut de Figueres i, anys més tard en va ser, també, del de Palafrugell.

La forta personalitat i el carisma del senyor Pujol van marcar la trajectòria de l'Acadèmia des del primer moment. Les seves explicacions es caracteritzaven pel rigor, la claredat i l'ordre. Va ser un professor admirable, apassionat per les seves assignatures (matemàtiques, ciències, física i química) que impartia amb un llenguatge senzill i directe.

Marina Senovilla era professora de literatura i d'altres assignatures de lletres. L'amabilitat i la simpatia de la senyora Marina van despertar sempre el respecte i l'estimació dels seus deixebles. Al seu entorn, en una aula de l'Acadèmia o a la sala d'estar de casa seva, les classes es convertien sovint en una plàcida i agradable tertúlia. Poc a poc ens anava encomanant el gust per la lectura, la poesia, el teatre i la cultura, en general.

Joan Masó i Anna Sabrià eren mestres de les Escoles Nacionals. El senyor Masó, quan acabava les classes en aquell col·legi, començava el seu torn a l'Acadèmia. Arribava puntualment, aparcava la moto a la cantonada i no escatimava hores, esforç ni paciència per fer-nos aprendre les lliçons de gramàtica, història, geografia i francès.

Explicava les coses en un to pausat i tranquil i sabia trencar la monotonia dels feixucs "análisis morfológicos y sintácticos" amb bromes i acudits que feien les estones de classe més amenes i disteses.

El senyor Masó, que va morir jove, va deixar un excel·lent i inesborrable record entre els seus alumnes.

La senyora Anna Sabrià (la senyoreta Anita) s'encarregava dels més petits, del curs d'ingrés i de les classes de repàs, fent una feina complementària, imprescindible per al bon funcionament del centre.

Mossèn Jou, rector de Gualta, va ser present a l'Acadèmia des del primer dia. Era un home pacífic, d'una bondat i una paciència inesgotables. No solia asseure's a la cadira del professor. Dret, recolzat a la paret o al pedrís de la finestra, amb la sotana enfarinada de guix de la pissarra, cargolava els seus cigarrets mentre feia recitar la lliçó.

Recomanava calma i constància, qualitats imprescindibles per arribar a aprendre les declinacions del llatí. "Tot s'anirà fent" era la seva consigna preferida. El bon mossèn intentava imposar seny i serenitat entre aquells adolescents una mica esvalotats.

Els professors Pere Blasi, mossèn Jòu i Marina Senovilla, amb un grup d'alumnes, a Sant Pere de Roda (1959)

Més endavant, a mesura que augmentava el nombre d'alumnes i de cursos, es van anar incorporant a l'equip docent altres mestres: la senyoreta Maria, de Colomers, el senyor Bosch, de Llampaias, el senyor Xavier Plà (especialista en filosofia, estètica i dibuix), Núria Nadal, Maria Sararols, Pepita Soler, Anna Maria Canadell, Caterina Matas, Maria Avellí, Mercè Pou, mossèn Ricard (rector de la Pera), Quimet Castells (professor d'anglès), els monitors de gimnàstica Joan Ferrer, de Palafrugell i Carme Matarrodona, de la Bisbal, etc.

Durant uns anys el professor de música va ser el pianista Pepito Bou, que feia les classes a casa seva, a pocs metres de l'Acadèmia. Més tard, també s'encarregaren d'aquesta assignatura els excel·lents músics Ricard Parés, pare i fill.

Tots aquests professors, que sovint compartien les seves classes amb altres tasques professionals, van esmerçar un esforç considerable per fer possible el funcionament de l'Acadèmia.

El local

L'Acadèmia ocupava el segon pis de can Pujol, al carrer d'Ullà. Disposava de quatre habitacions, convertides en aules, el passadís, el lavabo, un petit despatx i un porxo, transformat finalment també en una altra classe.

Del reduït espai disponible, se'n treia el màxim rendiment mitjançant una combinació d'horaris ben ajustada i l'aprofitament de tots els racons disponibles.

El local, les instal·lacions i l'equipament eren ben senzills. Les parets emblanquinades, el terra de vells rajols i les portes i finestres de fusta envernissada o pintada de color verd, delimitaven uns espais austers i agradables. Cada classe disposava d'una pissarra, taules, tamborets de balca, un llum i una estufa de petroli, que entelava els vidres però creava el confort necessari en els dies freds de l'hivern.

Dues màquines d'escriure Underwood, instal·lades al passadís, servien per fer les pràctiques de mecanografia.

La concentració de joves estudiants en aquell indret de la vila va propiciar l'aparició d'un ambient alegre i un cert xivarri, que s'estenia des de la plaça fins a Fora Portal i es notava especialment en els futbolins de can Coll i del Centro i a les pastisseries, fleques, llibreries i comerços en general.

Al vespre, els nois i les noies de l'Acadèmia s'afegien a la gent que sortia "a fer volts" i tot plegat donava al centre de Torroella una animació i una vitalitat considerables.

El batxillerat i el comerç

Els alumnes que estudiaven el batxillerat començaven, normalment, a l'edat de nou o deu anys, amb un curs previ, anomenat "ingrés".

El batxillerat elemental (els quatre primers cursos) permetia accedir ja a determinats estudis: peritatges, magisteri, infermeria, etc. Però, per entrar a la universitat, calia realitzar el batxillerat "superior" (els cursos cinquè i sisè) en les variants de ciències o de lletres.

Els alumnes que, en lloc d'estudiar el batxillerat, volien seguir uns estudis de menor durada, solien optar per realitzar un cicle d'ensenyament anomenat "comerç", equiparable a l'actual especialitat d'auxiliar administratiu. En els estudis de "comerç" hi havia algunes assignatures de tipus general i altres matèries pròpies de l'activitat comercial: tenedoria de llibres, legislació mercantil, classificació i arxiu, taquigrafia i mecanografia.

Els estudiants de "comerç" obtenien el títol de comptable i sortien preparats per portar els comptes d'una empresa o per desenvolupar diverses activitats de tipus mercantil, després d'aprovar els tres cursos i la revàlida en uns exàmens que tenien lloc a l'Acadèmia Mercantil Empòrium, de Girona.

El sistema d'ensenyament

Dins del panorama de l'ensenyament en aquella època, l'Acadèmia Santa Caterina va ser un centre innovador. Predominaven aleshores els mètodes memorístics basats en el fet d'aprendre i recordar uns coneixements que de vegades eren simplement unes dates o uns noms. La cèlebre "lista de los reyes godos" n'és un exemple ben conegut.

A l'Acadèmia, en canvi, els professors tractaven, sobretot, d'exposar i explicar àmpliament els temes, procurant que tothom els pogués entendre bé.

Cada professor impartia la seva especialitat seguint com a pauta el programa o llibre de text. Després, l'alumne disposava d'un temps per fer resums, ordenar, estudiar i "aprendre" tot allò que abans havia pogut "entendre".

A l'inici del curs s'establia un horari (un quadre de dies, hores i assignatures) que s'allargava des de les 8 del matí fins a les 9 del vespre, amb força hores lliures entremig, naturalment.

Cada alumne disposava d'una llibreta de "borrador" per prendre apunts i fer operacions i un altre quadern per "passar en net" els resums de les assignatures, amb esquemes i quadres sinòptics que facilitaven l'aprenentatge.

El català, parlat, i el castellà, escrit, s'utilitzaven amb absoluta naturalitat.

Al final de cada trimestre es realitzaven uns exàmens per comprovar el nivell de coneixements que cadascú havia assolit i per tal que l'estudiant s'acostumés a realitzar aquests tipus d'exercicis.

El vell professor Pere Blasi (que anys enrere havia estat mestre dels pares i dels avis d'alguns alumnes de l'Acadèmia) visitava periòdicament el centre, per supervisar-ne el funcionament i per impartir unes classes magistrals sobre diverses matèries.

Les ciències naturals

Una descripció de les classes de ciències naturals pot servir d'exemple per il·lustrar l'estil de l'Acadèmia. Cal recordar que aquesta assignatura s'estudiava en els cursos tercer i cinquè de batxillerat, recolzada en uns excel·lents llibres de text de Salustio Alvarado.

La classe de ciències tenia lloc a darrera hora de la tarda. Els alumnes estàvem cansats de la feina de tot el dia, però esperàvem aquell moment com una agradable estona d'esplai.

De mica en mica, anàvem descobrint els misteris de la natura, les curiositats i meravelles dels minerals, vegetals i animals i les seves relacions. La formació de les estalactites i estalagmites, els moviments de les dunes, la vida de les plantes, les migracions de les orenetes o de les anguiles es convertien en temes apassionants perquè els trobàvem en el nostre entorn.

Els alumnes aprofitàvem les hores lliures per anar a la muntanya a cercar materials que després analitzàvem i classificàvem. La nostra il·lusió ens feia descobrir estranyes pedres que responien a la descripció de minerals insòlits i valuosos. Finalment, però, el professor ens demostrava que gairebé tot el que trobàvem al Montgrí era calcita, més o menys tenyida de molsa o de terra, a excepció del guix del cap de la Barra o d'algunes escasses mostres de conglomerats.

En arribar a les lliçons de biologia, aplegàvem plantes, arrels, fulles i flors. L'excursió al puig de la Palma (més enllà de les Dunes) per localitzar les palmeres naturals més septentrionals del món, era una de les fites importants del curs. També "colliem" fruites dels horts del Tamariuà (cireres, maduixes, pastanagues) que no sempre arribaven senceres a l'hora de classe per poder ser estudiades.

Quan tractàvem temes de zoologia, anàvem a caçar insectes, cargols, granotes, sargantanes, serps i bestioles diverses. No vam ser capaços de dissecionar mai cap d'aquells pobres animalets, però els observàvem i comprovàvem com les seves característiques corresponien a les descripcions del llibre. Tot això ho dibuixàvem en uns blocs que presentàvem a l'institut, el dia de l'examen.

Amb aquestes senzilles experiències, el senyor Pujol sabia despertar el nostre interès per la ciència i el coneixement de tot el que ens envolta. Partint de l'experimentació i les comprovacions i seguint raonaments lògics podíem deduir complexes teories com l'evolució de les espècies o l'equilibri ecològic.

Sovint, al final de moltes elucubracions, arribàvem a la conclusió que totes les ciències convergeixen en la filosofia.

L'esbarjo

A mig matí i a mitja tarda els alumnes disposàvem d'un necessari "recreo". Inicialment, el nostre "pati" va ser el carrer dels Dolors. En aquell reduït espai disputàvem curses i partits de futbol o jugàvem al mocador o a la cuït. Però el guirigall que s'organitzava i les comprensibles queixes dels veïns van fer aconsellable canviar aquelles activitats sorolloses per una simple estona de descans a l'interior de l'Acadèmia.

A partir de llavors, vam haver d'entretenir-nos amb jocs més pacífics. Alguns estudiants feien petar la xerrada o es dedicaven a la contemplació de les coses que passaven a l'altra banda de les finestres: la construcció d'una casa, la instal·lació d'un estrany artefacte en una teulada (la primera antena de televisió de Torroella), les riuades, el mercat dels dilluns, les activitats dels paradals que niaven a la paret de can Quintana, etc.

Altres alumnes, amb notable imaginació, organitzaven competicions de golf al passadís, fent servir com a pal el regle gros de la pissarra i com a bola l'esfera del joc de figures geomètriques. Per fer el forat només calia aixecar una rajola del paviment.

Durant una temporada, els alumnes de cinquè curs formaven un discret conjunt vocal que, en aquelles estones d'esbarjo, interpretava les cançons de moda: del Duo Dinámico, d'Elvis Presley, del Festival de la Canción del Mediterráneo, etc.

A la tarda, el temps de descans s'aprofitava normalment per fer un senzill berenar: pa amb xocolata, formatge, galetes... Però també s'havia organitzat algun tiberi "de forquilla", amb estovalles, setrills i porró, en un racó de la classe.

Els estudiants estàvem disposats a fer qualsevol cosa per tal de divertir-nos una mica i els professors toleraven de bon grat les bromes o les innocents entremaliadures que es prodigaven en aquelles estones de lleure.

Excepcionalment, s'havien realitzat algunes sessions de cinema, amb pel·lícules "super 8", que havia filmat mossèn Josep Pou sobre viatges o celebracions i festes locals i que amablement venia a projectar a l'Acadèmia.

La gimnàstica i el futbol

En aquells anys la gimnàstica va esdevenir una matèria obligatòria en el batxillerat, incorporada a la "formació del espíritu nacional" dels nois i a l'"hogar, música y labores" de les noies.

La preparació d'aquesta nova assignatura va crear un petit problema a l'Acadèmia, atès que no disposava d'unes instal·lacions adients per realitzar aquella mena d'exercicis.

Les noies, equipades amb brusa i bombatxos, feien les seves evolucions amb relativa comoditat, al terrat de can Pujol, sota la direcció de la senyoreta Maria Teresa. El nois, en canvi, havíem provat de fer les classes els diumenges al matí, amb el senyor Masó, al porxo de l'Acadèmia, mudats i encorbatats tal com era costum en aquella època.

Aviat es va veure que no podia funcionar massa bé aquest sistema i les classes de gimnàstica masculina es van traslladar al camp municipal de futbol, els dissabtes a la tarda, sota el guiatge d'en Lluís Pujol.

Allà, després de fer les curses, salts i flexions corresponents, vam començar a organitzar partits de futbol i, d'aquesta manera, va néixer l'equip de l'Acadèmia Santa Caterina.

Uniformats amb una camisa blanca, un meyba blau i unes espartenyas esportives, els futbolistes de l'Acadèmia vam enfrontar-nos, en diverses ocasions, als alumnes del Col·legi

Sant Miquel, als juvenils de Torroella i de la Bisbal i a altres equips de la rodalia.

Equip de futbol de l'Acadèmia: Deusedes, Morgades, Batlle, Vidal, Sánchez-Castro, Aupí, Surroca, Ors, Morraja, Alabau i Barnosell

La diada de Sant Tomàs

El 7 de març (dia de Sant Tomàs d'Aquino, patró dels estudiants) era una festa molt celebrada als instituts i centres d'ensenyament secundari.

Durant alguns anys, l'organització d'aquesta diada es va fer conjuntament amb l'Acadèmia Riera, de la Bisbal. Dins d'un extens programa d'actes, no hi podien faltar la missa, els partits de futbol o de bàsquet i el dinar de germanor a Santa Caterina o a l'ermita del Remei.

A la tarda tenia lloc una vetllada al Cine Petit o al Centre Cine de Torroella o al Teatre Olímpia de la Bisbal, amb actuacions diverses i imprevisibles: interpretacions musicals, desfilades de models, concursos per a l'elecció de la "miss" i del "míster", representacions teatrals, poesies humorístiques, paròdies i acudits. Era, doncs, un espectacle que unia les capacitats artístiques i la imaginació dels estudiants més agosarats.

Una de les festes de Sant Tomàs va acabar amb una inoblidable sessió de ball "de gramola" a la sala del Cinema.

Academia Santa Catalina

TORROELLA de MONTGRI

CURSO 1964-1965

PROGRAMA RIMADO AL "MODERNO FABLAR PEREGRINO"
DE LOS ACTOS QUE HABRAN LUGAR, DIOS MEDIANTE,
EL PROXIMO DIA 8 DE MARZO CON MOTIVO DE LA FESTIVIDAD DE

Sto. Tomás de Aquino

BORARIO

En esta solemne jornada;
simpática sin igual,
llegará la muchachada
de la querida Bisbal.

Con gozos inustados
llenos de satisfacción,
les prodigaremos cuidados
y finezas con ilusión.

9'30 Al llegar a «Fora porta»,
animosos les aplaudiremos,
luego juntos iremos
al Templo parroquial.

10 En honor de Sto. Tomás,
solemne Oficio cantaremos;
al deporte luego iremos
para ver «quién puede más».

11'30 La deportiva prueba,
divertida resultará;
no habrá quien no se conmueva
ante la «golzada final».

Una vez la copa en manos
del vencedor triunfal,
con amistad franca, de hermanos
habrá un aplauso final.

13 Con ómnibus ya preparados
y ganas de comer enormes,
hacia Esterit animados
nos dirigiremos conformes

15'30 En «Roca Maura» ya instalados,
habrá aperitivos y «entremés»
todos ellos muy bien preparados
con señoría de «Marqués».

Suculentos platos «fríos»,
los concurrentes degustarán,
variados posires con «atevios»,
y no faltando el champán.

BORARIO

Alegría franca y sana
abundará por doquier,
¿Quién se quedará con «ganas»
después de tanto comer?

Con risas, a borbotones,
cantos alegres, cual más,
subiremos a los «camiones»
para la velada empezar.

16'30 Y al tiempo en punto y exacto
las «actuaciones» serán
en el Salón Municipal de Actos
desarrolladas con afán.

17 La entrada en el Salón
será gratis, por demás,
pero eso sí, a condición
de aplaudir y nada más.

Carcajadas, gritos y risas,
salero abundante habrá;
trabajarán bien y sin prisas
los actores, cada cual.

A los hisbalenses artistas,
los torroellenses jalearán
para que sean, bien a la vista,
aquellos los que aplaudirán.

Una vez sea el final,
con algazara admirable,
a los amigos de La Bisbal,
con dolor memorable,

20 les daremos un adiós muy sentido
habiendo unas horas, sin daño,
pasado sin dolo y olvido,
en espera de otro año.

Y como final estupendo,
a Sto. Tomás glorioso,
que no haya ni un suspenso
le pedimos... temerosos.

CATEDRAL DE MONTGRI

Programa d'actes d'una
diada de Sant Tomàs

L'esperit d'alegria i de bon humor que acompanyava la diada de Sant Tomàs, contribuïa a crear un bon ambient dins del centre. I la col·laboració de les acadèmies de Torroella i de la Bisbal en la preparació d'aquestes festes va fomentar el coneixement i l'amistat entre els estudiants d'ambdues poblacions.

Festa de Sant Tomàs:
Maribel Jiménez, Mercè
Pou, Mª Victòria Surroca
i Anna M. Bagudà,
interpretant "Si yo
tuviera una escoba" de
Los Sirex

Les excursions

Els alumnes de l'Acadèmia aprofitàvem els dies de festa escolar (les festes "oficials": els dies de la Hispanidad, de la Independència, dels difunts), per realitzar modestes excursions o caminades a l'Estartit, a la Resclosa, al Castell, a un indret de la muntanya d'Ullà anomenat Vista Alegre, a Gualta, a la Gola, a les ruïnes d'Ullastret, al far de Sant Sebastià, etc.

Però el primer viatge cultural d'una certa importància organitzat per l'Acadèmia ens va dur fins a Sant Pere de Roda, amb visites a la catedral de Castelló d'Empúries, al monestir de Vilabertran i al poble de Cadaqués.

Sant Pere de Roda era, aleshores, un conjunt de ruïnes abandonat i poc conegut. Vam pujar-hi a peu, per un corriol, des de la Selva de Mar. El mestre Pere Blasi, que ens acompanyava, ens va fer adonar de la grandiositat d'aquelles parets, torres i voltes i la seva relació amb altres monuments del romànic català.

Més endavant, es van organitzar excursions a Vic, Ripoll i Olot. Una anada anual a Barcelona es va convertir en una agradable tradició, amb visites als museus i als indrets principals de la gran ciutat.

Un viatge de dos dies a Tarragona, aprofitant unes vacances de Setmana Santa, va ser un fet excepcional.

Ara que els estudiants viatgen tan i tan lluny, es fa difícil poder entendre la il·lusió que ens feien aquelles petites excursions i el profit que en vam treure.

Els exàmens de batxillerat

En començar cada curs, a primers d'octubre, arribaven a l'Acadèmia els llibres de text de cada assignatura. Era costum escriure a la primera plana aquesta jaclusatòria: "Virgen Santa, Virgen Pura, haz que apruebe esta asignatura". Aprovar ha estat sempre l'objectiu dels estudiants.

Durant els dos primers trimestres s'anaven seguint les lliçons del programa establert, sota el guiatge dels professors. Al final del segon trimestre (per Setmana Santa) normalment ja s'havia desenvolupat tota la matèria de cada assignatura, i així, els darrers mesos del curs es destinaven a repassar.

A primers de juny (i de setembre), l'examen, a l'institut de Figueres, era la culminació del curs. Llavors cada alumne s'examinava, en un sol dia, de totes les assignatures.

A les vigílies de l'examen, la intensitat de les activitats i les hores d'estudi s'incrementaven de manera extraordinària. Alguns estudiants preparaven "xuletes", més o menys sofisticades. Tothom s'esforçava i estudiava fins al darrer moment. A les darreres setmanes, fins i tot es feien classes els diumenges, si calia.

El dia de l'examen, de bon matí, sortia el taxi o l'autocar cap a l'institut de Figueres, carregat d'estudiants nerviosos i una mica espantats. Recollíem alumnes de l'Acadèmia a Ullà, a l'Empalme i a Bellcaire i la darrera parada solia fer-se al Clot de Moret, prop de l'Escala.

Arribant a Figueres, el vehicle ens deixava davant de l'Institut Ramon Muntaner. La presència del voluminós edifici imposava un considerable respecte. Un gran pati central, porticat, com una mena de claustre, donava accés a una gran quantitat d'aules i laboratoris.

Els alumnes miràvem els catedràtics amb una barreja de por i d'admiració. Molts d'ells eren professors venerables, amb una dilatada trajectòria en aquell institut: Cuadras (matemàtiques),

Els alumnes de sisè a la porta de l'institut de Figueres (1968): J. Bosch, J. M. Puig, N. Arbusé, P. Pericay, X. Blanco, Ll. Subirana, A. M. Bagudà i M. Pou

Bastons (literatura), Santaló (història), Bosch (llatí), Compte (geografia), Reig (dibuix), Álvarez (ciències), etc.

En els exàmens orals, la serenitat, la facilitat de paraula i la capacitat d'improvissació de l'alumne hi jugaven un paper important. En els exàmens escrits, en canvi, la bona lletra i la pulcritud en la presentació del treball hi eren imprescindibles.

Els exàmens de revàlida solien ser els més difícils. Calia realitzar aquestes proves extraordinàries al final del batxillerat elemental (els quatre primers cursos) i del batxillerat superior (cinquè i sisè) davant d'un tribunal format per professors de la Universitat de Barcelona. L'examen es dividia en dos apartats (ciències i lletres) i els temes i qüestionaris arribaven a l'institut en sobres segellats que no s'obrien fins al precís moment d'iniciar-se la sessió, per tal de garantir la igualtat de tots els alumnes (oficials i lliures) i la imparcialitat de les qualificacions.

Les proves es desenvolupaven al matí i a la tarda, amb una breu interrupció per anar a dinar (ous al plat, calamars a la romana) a la fonda Armendarès. Al final tot s'acabava sempre amb una passejada, al capvespre, per la magnífica Rambla de Figueres.

Quaranta anys després

L'Acadèmia Santa Caterina va tancar les portes als anys setanta, quan la normativa reguladora dels centres d'ensenyament va esdevenir més exigent i restrictiva.

Probablement les dimensions, els accessos i les instal·lacions de l'Acadèmia mai es van ajustar del tot a les normes legals i als reglaments que, sens dubte, devien existir. Però aleshores aquests detalls eren secundaris i el que realment importava era la capacitat dels professors i la qualitat de l'ensenyament.

Ara que aquest país disposa d'uns magnífics col·legis i instituts, nous, ben dissenyats i perfectament equipats amb laboratoris, biblioteques, sales d'actes i camps d'esports, pot resultar difícil d'entendre l'existència d'un centre tan modest com l'Acadèmia. Però els que vam tenir la sort d'estudiar a les seves aules, en guardem un record entranyable, tal com s'ha pogut constatar en les periòdiques trobades d'exalumnes, que tenen lloc cada quatre anys, i en l'homenatge que vam dedicar al senyor Pujol (quan es va jubilar com a professor) juntament amb antics alumnes dels instituts de Figueres i de Palafrugell.

A l'Acadèmia vam viure els millors anys de la nostra adolescència, hi vam trobar uns bons mestres i uns bons amics i, en aquell ambient de llibertat i de cultura, vam créixer i formar-nos com a persones.

Del lloable servei que, en el seu moment, va fer l'Acadèmia Santa Caterina a la nostra vila, se'n va fer ressò l'Ajuntament de Torroella en concedir la Medalla del Montgrí a Josep Pujol, el dia de Sant Genís de 1996.

Francesc Batlle

Han col·laborat en aquest treball:
Carme Batlle, Josep Carbó i Mercè Pou.